

EZ DA FIKZIOA, GERTATZEN ARI DA

Udal eta foru hauteskundeetan atarian gaude berriro, eta **Ez Da Fikzioa Gertatzen Ari Da**/No Es Ficción Está Pasando plataformatik, gure erkidegoko talde eta elkarte feministetaz osatua, galdera bat egin nahi diegu hauteskunde hauetara aurkezten diren alderdi politiko guztiei.

Zein da beraien jarrera haurdunaldi subrogatu deritzon horren aurrean?

*“Estatu gisa, emakumeen aurkako indarkeria adierazten duten ugalketa-eskubideen urraketa larrien aurrean erantzuteko konpromisoa berretsi behar dugu; esate baterako, subrogazio bidez egindako haurdunaldiaren aurrean”, **Sexu eta Ugalketa Osasunari** buruzko **1/2023 Lege Organikoaren** hitzaurreak dioenez (martxoan jarri zen indarrean), abortuaren erregulazioa aldatzeaz gain, are gehiago mugatzen saiatzen da *“haurdunaldi subrogatua”*. Eta jarraian, *“nahiz eta praktika hauek dagoeneko Espainian legez kanpokoak izan, **14/2006 Legea**, maiatzaren 26koa, lagundutako giza ugalketako teknikei buruzkoa, baliogabetzat jotzen du haurdunaldia hitzartzeko kontratua, eta adierazten du seme-alabatasuna erditzeak zehaztuko duela; hala ere, gertatzen jarraitzen dute, nazioarteko erregulazio anitz baten babespean, eta, horren aurrean, praktika hori ugalketa-indarkeria larritzat hartu behar da arauz, eta neurriak hartu prebentzioaren eta jazarpenaren eremuan”*.*

Euskal Autonomia Erkidegoaren kasuan, gutxienez bi¹ araudi autonomikok guztiz parekatzen dituzte adopzioarekin alokairuko erregimen deiturikoak, eta dagoeneko gertatu dira amatasuna/aitatasuna bide horretatik erabili ondoren hazteko baimenak eskatu dituzten funtzionarioen lehen kasuak. Duela sei urte, 2017an, Erkorekak honela kalifikatu zuen erabakia: Aurrerapausoa da XXI. Mendeko gizartean dauden familia-eredu berriak aitortzeko. EAJ, oro har, egoera hori arautzearen alde agertu da. Emakumeen balizko interesa aipatzen dute. **Baina, zer esan nahi du erregulatzeak, emakumeei ugalketa esplotatzeko legezko bide bat errazteak baino?**

Euskadiko politikari batzuek erregulazionistarekin batera aurreikusten duten beste aukeretako bat **subrogazio altruista** izenekoa da. EH Bilduren kasua da, helburuen adierazpenik egin ez badu ere, printzipioz hori aztertzearekin ados egongo litzatekeelako *. Osagai ekonomikoa ezabatzen badugu ere, oraindik ere badira justifikatzen oso zailak diren alderdi bioetikoak, gizarte gisa babestu beharreko beharretatik eta eskubideetatik kanpo dagoen helburu baterako. Transplanteak altruismoaren bermatzaile gisa erabiltzen baditugu ere, arriskuen/onuren asimetriarekin, kontuan izan behar dugu haurdunaldi subrogatua kasua funtsean desberdina dela. **Ez du balio kalte bat konpontzeko, ez du bizitza luzatzen, ez du bizi-kalitatea hobetzen, transplanteen kasuan helburua izango litzatekeen bezala.** Era berean, ez da babesik gabeko gutxiengo bat babesteko edo eskubide bat hedatzeko modu bat, ez baitago seme-alabak izateko eskubiderik.

Haurdunaldi subrogatua eragiten duen benetako nahia familia bat osatzea bada (ama/aita izatea) eta ezin bada (edo ez bada nahi) modu biologikoan egin, adingabeen adopzioaren bidez egin daiteke. Izan ere, eskubidea da haurrak afektua, babesa eta

¹ [Euskadi sigue previendo permisos a funcionarios y ayudas económicas por gestación subrogada \(eldiario.es\)](https://eldiario.es)

zaintza ematen dien familia batean hazteko aukera izatea. **Pertsona batek haur bat izateko duen nahia, oso noblea izan arren, ezin da emakumeen eta haurren eskubideen kontura egin.**

Gainera, subrogatutako erregimenean beti gertatzen den **filiazioaren aldaketa delitu gisa tipifikatuta dago Zigor Kodearen 221. Artikuluan**. Haurdunaldi subrogatua debekatuta dago Estatu osoan. Ugaltze-eskubideei buruzko 1/2023 Lege Organikoak, gainera, funtsezko aldaketak egiten ditu, **33. Artikuluan debekatu egiten baitu praktika horien publizitatea**.

Bioetika bat dator iritzi horietan, eta zehaztu egiten du ordezkapen bidezko haurdunaldia (Haurdunaldi subrogatua), batzuetan, oker sailkatzen dela laguntza bidezko ugalketako teknika gisa; hala ere, haurdunaldia eta erditzea prozesu fisiologikoak dira, eta ez bakarrik kirurgia fisikoa. **Beraz, prozesu biologiko gisa ezinezkoa da subrogatzea: haurdun dagoen emakumea da haurdunaldia bizi duena (minbizi edo infartu bat ere ezin da subrogatu)**. Balorazio etikoa, beraz, haurdunaldian sortzen den fetu-ama harremanari (fetu-haurduna) buruzko ezagutzatik eta jaiotzaren osteko banaketak horietako bakoitzean izan ditzakeen ondorioetatik abiatu beharko da (emakumearen gorputzean eta garunean eta jaioberriarenean gertatzen diren aldi baterako aldaketak eta aldaketa iraunkorrak). Ezin da Haurdunaldi subrogatua hitz egin arlo bioetikoan, eta teknika baten inkubagailu hartzaile soil gisa balioetsi, bere prozesu biologiko eta biografikoaren protagonista baita.

Are gehiago, haurdunaldia bera ez da kontratuaren xedea Haurdunaldi subrogatua izendapenekin adierazten dela dirudien bezala. Haurdunaldi subrogatua kontratuaren xedea da, halaber, haurrak komitenteen alde duen **filiazioa** zehaztea. **Haurdunaldi subrogatuaren eta gizakien salerosketaren arteko muga ez dago hain argi²** Greziaren kasuan. Greziako legeak haurdunaldi subrogatu altruista baino ez du onartzen, baina emakume haurdunari gastu medikoak ordaintzea eta galdutako lanegunengatik eta beste enbarazu fisiko batzuegatik kopuru gehigarri bat ordaintzea aurreikusten du.³ Kopuru horrek ez du 10.000 eurotik gorakoa izan behar, baina kliniken gaineko oinarrizko kontrolak ere eraginkortasunez egiten ez diren testuinguru honetan, zaila da ez dela halakorik gertatzen frogatzea. Hitz egiteko prest dagoen alokairuko ama bat aurkitzea ez da lan erraza. Erakunde greko feministek eta salerosketaren aurkako erakundeek ere ez dituzte ondo ezagutzen haurdunaldi subrogatuaren arriskuak. **Itzalean sortzen den negozioa da, eta oso zaila da identifikatzea.**

Beraz, gutun hau eragin duen arrazoietako bat aurkitzen dugu. Uda honetan legez kanpoko praktika hori sustatzen duten **bi kongresu** egingo dira Bilbon. Ekainaren 16, 17an, **ANACER**en (Laguntza bidezko ugalketako klinika pribatuen elkarte) XVI. Kongresua iragarrita dago. **Bere jardunaldietako batean ugalketa ustiapenaren publizitatea egingo du Gure Umeen Ametsak elkarte bizkaitarraren eskutik**. Eta uztailean, hilaren 21ean, 22an eta 23an, elkarte horrek berak, **Son Nuestros Hijos** eta **Red Libre** elkarteekin batera (think tank, nazioarteko ugalketa-ekonomiaren

² <https://www.socalemfyc.org/gestacion-por-sustitucion-mirada-bioetica/>

³ Grezian agentzia horrek bere webgunean azaltzen duenez, Greziako ama subrogatuen eskasia handia dago, legearekin bat ez datozen kopuruak eskatzen baitituzte. Hori dela eta, beharrezkoa da Errusiako haurdunak erabiltzea, legeak ezartzen dituen mugak betetzen dituztenak, hau da, haurdunaldi subrogatua, delitu fisiko bat egitea saihesteko.

sustatzailea), *Emakumearen eta Ordezkapen bidezko Haurdunaldiaren I. Kongresua* egingo du. **Gogoratu behar da legeak debekatu egiten duela gure lurraldean eta estatuan haurren salmenta iragartzea eta sustatzea, bai eta merkataritza hori errazteko egiten den edozein kudeaketa ere.**

Jaun-andreok, gogoan izan: elkarte hauek, edo *think tanks*, *Red Libre* bezala, lanean ari dira **legean sartzeko emakumeen gorputz bat erabili ahal izateko**, seme-alabarik izan ezin duten pertsonentzat, eta horren negozio bat egiteko, **haurrak ez eskubidedun gizaki gisa, produktu huts gisa baizik**. Lege arauemaile horiek herrialde aberatsetan onartzen badira ere, **industria horretan erabiltzen diren emakume gehienak herrialde txiroetatik datoz**, eta herrialde horiek ez dute baliabiderik eta ez dituzte kontuan hartzen osasunean duten inpaktu mentala eta fisikoa. Emakume migratzaileak, gerrak suntsitutako eremuetako emakumeak, Leongo kontratuen bidez mugimendu-askatasuna eta gorputz-autonomia urratzen zaienak, prozesuak irauten duen bitartean beren gorputzaren jabe izateari utziz. Ugalketa-ustiapena legeztatzea dute helburu, ikuspegi feministatik zein bioetikotik pertsonen duintasunaren eta giza eskubideen aurkakotzat jotzen dena. **Negozio honetako bezeroen ama edo aita izateko nahia ez da eskubide bat, eta ezin da inola ere egon emakume eta haurtxo komertzialen giza eskubideen eta duintasunaren gainetik.**⁴

Egia esan, emakumeari zuzenean eragiten dioten beste gai batzuekin bezala, beste **behin ere egiaztatzen dugu merkatuko legea arma betearazle gisa hartuta patriarkatuak ez duela emakumeek legerik egiten, haien aurka baizik**. Eskubide osoko herritarren duintasunaren aurka, eskrupulurik gabeko pertsonen nahietara makurtzeko sortzeko dugun gaitasuna merkantilizatuz.

Horrenbestez, Erregistroen eta Notariotzaren Zuzendaritza Nagusiaren 2010eko urriaren 5eko **10. Instrukzioa indargabetzea eskatzen dugu**. Izan ere, Estatuko herritarrek haurtxoak erostea eta emakumeen ugalketa-ustiapena ahalbidetzeaz gain, **testuinguru sozial, politiko eta juridikoa ezartzen dute, amatasunaren merkataritzan diharduten agentzia eta kliniken jarduerari mesede egiten diona**. Halaber, praktika horren publizitatea egitea eta komunikabideek ugalketa-ustiapena zuritzea eskatzen dute, eta komunikabideek babestu egiten dute subrogazioa legitimotzat aurkezteko, aipatutako araudian oinarrituta.

---

⁴<https://www.migrantwomennetwork.org/2022/11/25/joint-statement-on-surrogacy-include-the-crime-of-reproductive-exploitation-in-eu-law/>